

Jumalateenistus Nõos P, 25.10.26 kl 11, 21. pühapäev *post Trinitatis*, misjonipüha

Lektsioonid: Jr 15:19–21; Mt 16:1–4

Jutlus: Rm 5:1–11

Laulud: 195 (1–3); 77 (1–3, 4); 279 (1–2); 247 (1–3)

*Et me nüüd oleme saanud õigeks usust, siis on meil rahu Jumalaga meie Issanda Jeesuse Kristuse läbi, kelle läbi me oleme usus saanud ligipääsu ka sellele armule, milles me seisame, ja me kiitleme oma lootusest Jumalalt saadavale kirkusele. Aga mitte ainult sellest, vaid me kiitleme ka viletsusest, teades, et viletsus toob kannatlikkuse, kannatlikkus läbikatsutuse, läbikatsutus lootuse. Aga lootus ei jäta häbisse, sest Jumala armastus on välja valatud meie südamesse Püha Vaimu läbi, kes meile on antud. Sest juba siis, kui me alles nõrgad olime, on Kristus surnud nende eest, kes tollal veel jumalakartmatud olid. Vaevalt, et keegi läheb surma isegi õige eest, kuigi hea sõbra eest mõni ehk julgeks surra. Ent Jumal teeb nähtavaks oma armastuse meie vastu sellega, et Kristus suri meie eest, kui me olime alles patused. Seda kindlamini meid päästetakse tema kaudu viha eest nüüd, kui me tema vere läbi oleme saanud õigeks. Sest kui me juba vaenlastena saime lepituse Jumalaga tema Poja surma läbi, kui palju kindlamini meid päästetakse tema elu läbi nüüd, kui me oleme juba lepitatud. Aga mitte ainult seda, vaid me ka kiitleme Jumalast meie Issanda Jeesuse Kristuse läbi, kelle kaudu me oleme nüüd saanud lepituse.*

Kallid sõbrad! Täna jutulusealuse kirjakoha eeldus on ühtlasi evangeelse usu alus, mis on luterlikes kirikutes ikka ja jälle kõlanud ning mis ennustab juba ette eeloleva laupäeva, 31. oktoobri usupuhanispüha jumalateenistust. See on apostel Pauluse kuldsalm Rm 3:28: „Me ju arvame, et inimene mõistetakse õigeks usu läbi, Seaduse tegudest sõltumata.”

Niisiis, igaüks, kes tõesti usub, et Jeesus Kristus on Issand, kes usaldab oma elu Tema, Ülestõusnu kätte, mõistetakse Jumala ees õigeks.

Sellelt eelduselt algab meie kirjakoht: „Et me nüüd oleme saanud õigeks usust, siis on meil rahu Jumalaga meie Issanda Jeesuse Kristuse läbi, kelle läbi me oleme usus saanud ligipääsu ka sellele armule, milles me seisame...”

Niisiis on meil usus Kristusesse rahu Jumalaga. Rahu aga on ülim, mida inimene elus võib soovida. Kui kuulata raadiost õnnitlusi eakaile inimestele, siis kogeme, et seal soovitakse ikka ja jälle hingerahu. See hingerahu pole aga midagi muud kui rahu Jumalaga, mis võimaldab inimesel igas, väliselt ka keerulises olukorras siiski rahuliku südamega olla.

Või siis tuleb meelde ka vaimse tervise kriis noorte hulgas, millest tänapäeval palju kõneldakse. Ka see on ju tegelikult rahu puudumine ja viimselt, nagu öeldud, Jumala rahu puudumine.

See Jumala rahu aga tähendab ühtlasi Jumala armus olemist, mille kohta saksa teoloog Rudolf Bultmann ütleb, et see arm on „vägi, mis astub vastu patu väele ja tõrjub kõrvale selle valitsuse.”

Inimene, kellele on Kristusesse uskudes kingitud rahu Jumalaga – hingerahu ja vaimne tervis –, on ühtlasi saanud loa siseneda armusse, mis ei luba patul enam valitseda.

Eelkirjeldatu on niisiis olukord, millesse usklik inimene on Jumala armust asetatud. See olukord aga pole n-ö staatiline, paigalseisev, vaid dünaamiline, arenev. Sest just nii võiks aru saada Pauluse järgmisest mõttest: „...me kiitleme oma lootusest Jumalalt saadavale kirkusele.” Meil on küll rahu südames ja relv patu vastu võitlemiseks, kuid meil on ka lootus tulevikule. Ja lootus on minu arusaama kohaselt ju dünaamiline nähtus.

Loota võime me Jumalalt saadavale kirkusele. Et veel kasutada kuulsate saksa teoloogide mõtteid, ütlen siin seda, kuidas seda kirkust on tõlgendanud Ernst Käsemann: see kirkus on „valgus hiilgus, mis apokalüptilise nägemuse kohaselt ootab õigeid taevas.” Patustena oleme me sellest kirkusest küll ilma jäänud (nagu ütleb Paulus Rm 3:23), kuid usus Kristusesse on meil lootus see kirkus tagasi saada.

Millal see lootus täitub, kas juba siinse elu ajal või alles igavikus, seda tõlgendavad eri kristlikud konfessioonid erinevalt. Nt õigeusu teoloogia kohaselt on pühal inimesel juba siin maailmas võimalik näha seda „Jumalalt saadavat kirkust”. Luterlasena arvan aga mina, et patt ei luba meil

siiski seda valgust selles elus näha. Jah, Jumala arm astub patule küll vastu, kuid lõplikku võitu ta patu üle ei saavuta – meie patuse ihu pärast. Just nagu Jeesus ütleb jüngerile Ketsemani aias Mt 26:41: „Vaim on küll valmis, aga liha on nõder.”

Peatuksin ka tegusõnal, mida Paulus siin mitu korda kasutab: „kiitlema”. Originaalses kreeka keeles on sõna „kiitlema” *καυχάομαι*, mis tuleb tõenäoliselt tüvest *αἰχίν* 'kael', st see, mis hoiab pead püsti. Pea püsti elamist saab aga käsitleda nii positiivses kui negatiivses mõttes. Mõlema jaoks on näiteid ka UT-s. Nt Jk 4:16 ütleb apostel: „...te kiitlete oma kõrkuses. Iga selline kiitlemine on kurjast.” Meie kirjakohas tähendab kiitlemine ehk pea püsti elamine aga elamist Jumala antud enesekindlusega.

Niisiis, ütleb Paulus, usklikena elame me esmalt dünaamiliselt juba seetõttu, et loodame tulevasele kirkusele, Jumala valgusele. Kuid lisab juurde: „Aga mitte ainult sellest, vaid me kiitleme ka viletsusest, teades, et viletsus toob kannatlikkuse, kannatlikkus läbikatsutuse, läbikatsutus lootuse.” „Viletsuse” all mõeldakse siin lõpuaja kannatusi. Seda, kas praeguse aja viletsused on nii suured, et neid võiks nimetada lõpuaja kannatusteks, ei oska mina öelda. Meelde tuleb meie endise peaministri Andrus Ansipi kuulus lause: „Kui see on kriis, siis sellises kriisis ma tahaksingi elada.” Arvan, et peaministril oli toona õigus, sest lõpuaja kannatustest oli asi kaugel. Kuid elada praegusel ajal nt Ukrainas võib tähendada tõelist viletsust ja poleks ime, kui mõnele tulevad pähe ka lõpuaja mõtted. Ent igal juhul võib usklik inimene kiidelda ka nii hulludes tingimustes, sest viletsus usus toob kannatlikkuse.

Kannatlikkus aga toob läbikatsutuse (*δοκιμή*). „Läbikatsutus” on viletsuse kannatlikult talumise tulemus. Kuna aga selline läbikatsutus on toimunud Jumala tahtel – ja inimene mõistab seda Jumala tahet –, siis hoiab see alal algset lootust kirkusele ja annab omakorda seda lootust juurde.

Selline kinnitatud lootus aga ei jäta inimest häbisse, ütleb Paulus. Selle „häbi” all pole siin mõeldud mitte niivõrd häbi, mis võib meid tabada siinses elus, vaid seda häbi, mis võib meid tabada viimses kohtus. Tõepoolest, kui me kaotame elus lootuse, siis võime hakata tegema asju, mille pärast võib meil kord Jumala viimse kohtu ette sattudes väga häbi olla. Usk Jumalasse aga aitab meil sellest kurvast tagajärjest hoiduda.

Meie kirjakoha järgnevais salmides 6–11 kirjeldatakse pattu kui „vaenulikkust”, millele teeb lõpu „lepitus”. Paulus kasutab siin arutluskäiku *a minore ad maius* ('väiksemalt suuremale') Sellise arutluskäigu puhul väidetakse, et kui mingi konkreetne reegel, piirang või luba kehtib juba väiksema, vähemtähtsa või leebema juhtumi puhul, siis kehtib see veelgi kindlamalt suurema, olulisema või äärmuslikuma juhtumi puhul.

Paulus arutleb seega järgmiselt: me olime varem Jumala vaenlased (patused, nõrgad), kuid Kristuse surma läbi oleme saanud Jumala ees õigeks. Salmis 9 kasutab Paulus Kristuse surma kohta väljendit „Kristuse vere läbi”, mis on evangeelse teoloogia pietistlikus osas laialt levinud. Tunneme võib-olla vanemat kirikulaulu „Ma kiitlen ükspäinis neist verisist haavust”. Või vennastekoguduse mitteametlikku hümnit „Kristuse veri, õigus ka”. Olen kogenud, et Kristuse verest, eriti selle üle kiitlemisest kõnelemine mõjub mõnele liiga naturalistlikuna ja ülepaaisutatuna, kuid, nagu näeme, annab see üsna täpselt edasi Pauluse mõtet meie päästest.

Paulus jätkab oma arutluskäiku *a minore ad maius*. Nüüd, mil oleme õigeks mõistetud (lepitatud), järeldub sellest, et me saame – seda enam – päästetud Kristuse elu läbi. Saksa teoloogi Gottfried Voigt arvates käsitleb meie kirjakoha teine pool seega ka õigeksmõistu tagajärgi – protsessi, mille kaudu Jumal on ilmutanud oma armastust meie vastu.

Kallid sõbrad! Selle võib-olla liiga üksikasjalise arutluse lõpus tahaksin meenutada, et meie kirikus tähistatakse täna misjonipüha. Misjonär on inimene, keda meie tänane kirjakohat päris hästi iseloomustab. Tal on usus Kristusesse hingerahu, ta vaimne tervis on korras. Ta teab, et usu läbi Jeesusesse Kristusesse on ta saanud armu sisse, mis aitab tal võidelda patuga. Ta on kindel, et lõpuks ta koos Kristusega patu ka võidab ja saab näha Jumala kirkust, taevalikku valgust.

Samal ajal on misjonär teadlik, et praegusel maailma ajastul võib ette tulla viletsusi, suuremaid või väiksemaid. Kuid jällegi, ta teab ka, et viletsuste talumine harjutab kannatlikkust. Kannatlikkus aga toob kaasa püsijäämise Jumala poolses proovilepanekus (meenub ikka Iiobi lugu!). Ja selline läbikatsutuse kindlus lisab lootust edasi võidelda. Lootus aga ei jäta misjonäri viimses kohtus

häbisse, sest see lootus on teda tema töös kandnud ja kasvatanud tema töö kaudu lootust ka teistes inimestes.

Muidugi ei käi eeltoodu mitte ainult misjonäride, vaid kõigi usklike inimeste kohta. Õnnistagu kõigeväeline Kolmainu Jumal seda usuvõitlust, mille ta on kinkinud usklikele päästeks!

Aamen.